

“TACHINK,”
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN
SMYRNE

Directeur - Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN

10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

	ՏՐԿ.	ՎԵՑ.	ԵՌ.
ԻԶՄԻՐ	80	40	20
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԳԱԽՈՒ	80	40	
ԱՐՏԱՍԱՀԱՆ	25	13	4ր.

Ձեռագրակառ ծնողագիրք ետն ճշմարտ

ՏՆՕՐԻՆ - ԽՄԲԱԿՐԱՊԵՏ
Հ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

10 ՓԱՐԱ

Առեւանգութիւններ

Երբ թուրք թերթերը միմիայն պուլ-կարական խոշորութիւններով և վարա-գութիւններով կը զգարուին, և հայ թերթե-րէն ոմանք ալ զգուշացուցով և ասոր աս-նոր միւր ծամելով ժամանակ կանցնեն ու չեն տեսներ, չեն զգար իրենց քթին տակ ամէն օր, ամէն վայրկեան լսած ու տեսած խոշորութիւնները, ոճիրները, առեւան-գութիւններն ու կուսապետութիւնները, մենք զգուշացով ալ թերթերուն վրայ ակնարկ մը նոյն իսկ չի պատշուցած ցասումով մէկ կողմ կը չարդենք զանոնք և կ'անդ-րադառնանք հոն ուր Հայկական ցաւերը կարաւաններով կ'անցնին Հայկական նա-հանգներուն մէջ:

Դեռ առաջի օրն էր որ կ'իմանայինք թէ Ատանայի Դէպքին ատեն, հազիւ 7-8 տարեկան հայ աղջկակի մը պատիւը հրէ-շօրէն բռնաբարող 45 տարեկան ոճրա-գործ իսլամ մը բռնաբարող արձակուած է և արձակահամարձակ կը պտտի:

Հազիւ թէ այդ լուրը կ'առնենք և չենք կրնար հաշտեցնել հրէյին գործած ծանր ոճիրին և անոր դէմ արուած թիթեւ պա-տիժին իրարու հետ ունեցած անհամեմա-տական բնոյթը, անա նոր առեւանգում-ներուն, նոր լիւրսներուն լուրերը կը հառ-նին:

Բիւրէն Յուլիս 30 թուականով Պատ-րիարքարանին կը հետազարին:

Ամսուր 19ին, Ուրբաթ իրիկուան ժա-մը 12.30ին (Բ. Թ.) Սեպեկիլ գիւղի ազ-գայիններէն Տիփիկեան վարդանի 12 տա-րեկան աղջկը, Անախատը տեսնողուե-ցաւ Պէճանցի վէճարի օղլու Մէմէտի կող-մէն:

Դարձեալ Բիւրէն Օգոստոս 10 թիւով Պատրիարքարանին կը հետազարին:

Վեցերոնէս 6 ժամ հետո կարին գա-ցող զարդի տեսուչ Նալպաշեանին ըն-տանիքին ու ընկերներուն վրայ վեց զին-եալ աւազակներ յարձակելով, ամենքն ալ կապած և 300 ոսկի արծողութեամբ զը-րամ, գործ ու ջորի յափշտակելէ յետոյ տաւր տարեկան աղջկան մը կուսուծիւնը պղծեցին անոնց աչքին առջեւ:

Ասոնք լուրեր են որ չեն կրնար հայ կական ընդհանուր զարոյթը չի կատողե-ցնել և չի մղել որ հայերը կտրուկ ճամ-բայով մը չի պահանջեն կեցողութեն և տե-ղական կառավարութիւններէն, որպէսզի կ'ամ այսպիսի սրտաւեցեցիկ եղելութիւն-ներուն վերջ մը դրուեն, և կամ ըստի, որ ձեռ աղջկաներուն պատիւը պաշտպա-նելու համար ձեռ գլխուն ճարը նայե-ցէք:

Եթէ ըսողներ պիտի ըլլան թէ Ռու-մէլի մէջ քիչ պղծութեան իսլամ աղջիկ-ներ և կիներ, որ զուք ելնէ ք ձեռ քա-նի մը հայ աղջկաներուն վրէժն և կեանք մէջտեղ դնելով խնդիր կը յարուցանէք: մենք ցոյց կուտանք այդպիսիներուն տա-րիներուն ընթացքին մէջ կատարուած հայ աղջկանց բռնաբարութիւններուն անվերջ շար-քեր, որոնք կրնան տեսնուցնել Ռումէլի կողմերը գործուած այդ կարգի խոշոր-թեանց ցանկերը:

Եւ յետոյ, եթէ Ռումէլի մէջ վերջնա-պատեալ և յիշ կարգի արարքները միայն մեր աչքը խօսելով խնդրոյն արգարա-նալի կողմեր պիտի փնտռուին և մեր աղջկաներուն պատուին հասցուած այս-պիսի վիրաւորանքները ականջի ետեւ պիտի ձգուին, մենք այդպիսիներուն կը-սենք թէ Անատոլիոն ո'չ Ռումէլի նման

պատերազմի մը մէջ է, և ո'չ ալ մեր նա-հանգներուն տեղական կառավարութիւն-ները բազմազարդ վիճակ մը ունին, որ-պէսզի գլուխ քերելու ատեն չունենան և զոնէ սա բռնի աղջիկ փախցնելու և լի-կուսներուն վերջ մը դնեն:

Ասկէ զատ, օր մըն ալ լսած ենք թէ իսլամի մը, քերտի մը կամ յոյնի մը աղ-ջիկը առեւանգուած ու լիկուած ըլլալ, կամ լսած ենք թէ հայ մըն ալ իսլամ աղ-ջիկ մը փախցնէ ու ծանր պատիժներու չենթարկուի:

Կուսապետութիւն մը կրկնակի ոճիր մըն է: Եթէ հասարակ ոճրագործները կը հետապնդուին, ու՛ր կ'ամ կ'ախաղանի վրայ և կ'ամ տառնեակ տարիներու բանտար-կութեամբ իրենց յանցանքը քաւելու կը դատապարտուին, նուա՞ց դատապարտու-թեան արժանի էին ուրեմն՝ անոնք, որ 7-8 տարեկան ատանացի հայ աղջիկ մը կը բռնաբարեն և այսօր բանտէն արձա-կուելով գոցէ նոր ոճիրներու կը պատ-րաստուին, փոխանակ կ'ախաղաններու վրայ ճոճուելու և կ'ամ բանտերու մէջ մինչև իրենց կեանքին վերջը իրենց մէկ հրէյի արարքը քաւելու:

Ուր են այն թուրք մամուլի ներկա-յաց լեզները, որոնք աշխարհ տակն ու վրայ կ'ընէին Ռումէլի մէջ պատանա-պետ կարական խոշորութիւնները Ներո-պայի երեսին նետելով, Ուր են այն իս-լամ լեզները, որոնք բազմամիտ մի-թիւններու մէջ տակն ու վրայ կ'ըլլային Ներոպայի վեհապետներուն և թագուհի-ներուն բազմաբնու թէ իրենք չեն կրնար այլևս հանդուրժել պաշտանան զինակից ներու հասցուցած այն պատուոյ վիրաւո-րած քերտերուն որոնք կը կատարուէին իրենց քոյրերուն հանդէպ, եթէ իսլամութիւնը իրենց պատիւը կը սիրեն, նոյնպէս սիրե-լու չ'իյն նաև իրենց հայ քոյրերուն պա-տիւն ալ, որոնք հետ կ'ապրին և անոնց պատիւն ալ իրենցը ըսել է: Ինչո՞ւ սա-կայն, անոնք հիմա լուռ են, և ինչո՞ւ չեն ցոյց տալ այն տակն ու վրայութիւնը, որ երբ մի Պոստոյ համալսարանի բնակէն կը թնդացնէին անոնք:

Չենք զարմանալ, երբ ո'չ իսլամ թեր-թիւր, ո'չ ալ իսլամութիւնները նմանօրինակ առիթներով ձայն չեն բարձրացներ, և և-սելի զարմանալին հոն է որ Հայկական թերթերն ալ իր բնասարակ լուր մը և կ'ամ իր սովորական եղելութիւն մը եր-կու տողոց հետազարով մը կարճատեղի են և կ'անցնին այս կարգի ոճիրները: Իսկ հայ լեզին գոցէ չի լսեր անգամ թէ հետա-ւոր Հայաստանի մէջ անկիւնին մէջ իր մէկ դժբաղդ քոյրը բարոյապէս մահացեր է: անկիւն աւելի մեծ գործերով է զբաղ ուսած, եթէ ինքն ալ այդ կարգի խնդիր ներսը զբաղէր, այն ատեն ո'վ պիտի իր տեղը բռնէր մամուլի և թղթախաղի սե-զանիներուն շուրջ:

Այսպէս կ'ըլլայ ահա ազգի մը մահա-ցու՛ր: Կարծես թէ Հայութեան վախ-ճանը հասած ըլլալ և մենք ենք որ չենք զգար, չենք ըմբռնել թէ ազգերը ինչպէս կը մեռնին՝ կամաց կամաց, յամր, բայց հաստատուն քայլերով:

Երանել անոնք որ կը լսեն ու չի լսե-լու կը զարնեն և կը տեսնեն ու չտեսնե-լու կուտան:

Ա.Վ.

ՀԱՅԵԼԻՆ ՄԵԶ

Հեռագրական գործակալութիւնները կ'զբոսնուն:

Առաջի օր կ'կարդայինք թէ Պուլկարիա հաւանած է Էտերնէն հրաժարի ու Բերք Բիւրիէն Թուրքիոյ թողուլ:

Երկրորդ օրը կ'կարդայինք թէ Ռու-սաստան զօրահաւաքութեան սկսած է, թէ նմանապէս Պուլկարիա նոյնը կ'ընէ, և թէ՛ Թուրքիոյ պատերազմ հրատարակե-լու պարտաւորին Պուլկարիոյ դէմ, Ռու-սաստան ալ Թուրքիոյ դէմ պիտի հրատա-րակէ...:

Առէք ձեզի կարգ մը լուրեր, որոնք իրարու դէմ հրացան կ'պարպեն ու ալ հաւատ ունեցէք հեռագրական լուրերու վրայ:

Արդեօք պայքանեան ողբերգութեան երկրորդ արարուածին միջնարարի պահը կ'անցնե՞ք, նոր ու աներեւակայելի դէպ-քե՞ր կ'պատրաստուին, Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարին քանի մը առիթներու մէջ ըրած զգուշական յայտարարութիւն-ներն իրապէ՞ս սպառնալիքներ էին, որոց առջև խուլ մնացին ու անոնց կարևո-րութիւնը չտեսին, որովհետև տէրութեանց տատամսոտ վարանոտ ու ոչ-կտրուկ ըն-թացքը, թէ և ոմանք անոնց մէջ տիրող անհամաձայնութեան վերագրելու փութ-կոտ անպարտաշն ունին, բայց միւս կողմ չէ՛ կարելի որ արդէն համաձայնած ըլլալով բռնելը ընթացքուն մէջ, ա-նեղգակի վերջին ճիգեր մը թափեն որ-պէսզի խնդիրներն ալ աւելի չ'ընդհարեն և նորանոր փորձանքներու դուռ չբացուի մեզի համար:

Ինչ որ ալ ըլլայ, սա ճշմարիտ է, որ այս վիճակը տանելի չէ: ոչ միայն Թուր-քիոյ ժողովուրդներուն համար որոնք կը հեծեն ամեն տեսակ դժբաղդութիւններէ տարուած, այլ նաև Ներոպայի համար ալ, որ հետապառ, սպառազէն ու ուշադիր, տարիէ մը աւելի է կ'եստեի Թուրքիոյ անցողի դարձերուն ու անտարակոյս սկսած է մտահոգուի իրաց ստացած այսքան եր-կարութիւնէն, իր իսկ շահերուն տեսակէ-տով վտանգաւոր գտնելով այս յաւիտե-նականութեան զանի երկար դէպքերը:

Ուր պիտի երթայ ասոնց վախճանն, որովհետև ամեն բան վախճան մը ունի, զարմեալ Թուրքիոյ ժողովուրդներն, եր-կիր պիտի տուծ թէ Ներոպայի կողմէ բա-րեկամներ պիտի երևան գան պաշտպանե-լու համար Թուրքիոյ շահերը:

Եթէ վերև թուած կարծիքներուն հա-կատակ Ներոպայ իրապէս անհամաձայն է Թուրքիոյ դէմ բռնութիւն միջոցներուն մասին, փրկութեան յոյս մը կրնանք ու-նենալ, ու ամեն ճշմարիտ Օսմանցի այս վերջին պարագան պիտի մաղթէր որ ի-րականանայ, որպէսզի երկիրը մզմաւնջէ մը ազատէր ու ժողովուրդներն ալ սկսէին քիչիկ մը ազատ շունչ առնել...:

Ե.Վ.

ԱՆԿԱԽ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Ք.

Ասկէ վերջն է որ Տիար Ասպետ Գ. Պուլկարի, մարդասիրական և համերաշ-խական գերը կ'ընէր, իր հոգեկոտոր յայտարարութիւններով՝ Յունաց մօտ, և հասարակող բողոքագրով՝ ուղղուած մեր Պոստոյ Պատրիարքական Տեղապահին: Ան-հաշիւ չէր անշուշտ երբ Տ. Պուլկար փութ-կոտութիւնը կ'ունենար այս բողոքագրին մէջմէկ պատճենն ալ յղելու Պոստոյ՝ Բիւ-

զանդիոն և Շանթ առաջնակարգ հայ ազ-գային քաղաքական թերթերու:

Այս դէպքը տեղի կ'ունենար 2/15 օ-գոստոս կէսօրին, Տիար Ասպետ Գ. Պուլկարի բողոքագրին ալ այս միևնոյն թուա-կանով ճամբայ կ'ենէր իր պատճեններով միասին դէպ ի Պոստոյ:

2-3 ժամուան մէջ՝ զգալացունց և շանթաւարի բողոքագրի խմբագրող և 2 օրինակներ գրի առնել շատ դիւրին աշխա-տութիւն մը եղած են անշուշտ Տիար Պուլկարի համար:

Ասկէ վերջն է որ օգոստոս 6/19ին և «Դաշինք»ի 1222 թիւին մէջ երկուեցաւ «Յոյն և Հայ յարաբերութիւնները» վեր-նագրին տակ, և երկու աստղանիշ ըս-տորագրութեամբ յղուածը:

Այս յօդուածը որ Տիար Ասպետ Գ. Պուլկարի անհատական կարծիքը կատարե-լապէս իւրացուցած և իր ամբողջ աշ-խարհ կուգար, միւս կողմէն ինքնատիպ թարգմանութիւնով մ'ալ Իզմիրի յոյն թերթերու մէջ արտատպուելու բարձր գնահատման կ'արժանանար: Մինչդեռ թէ Տիար Պուլկարի և թէ երկու աստ-ղանիշով յօդուածագիրը շատ վարպետ-րէն և անխղճօրէն լուռ անցած են ուր-բաթի շոգեհաւի դէպքին վրայէն, որը, սակայն, իսկական պատճառն էր այդ պոռնիքներուն և բողոքագրիներուն:

Ինչու արդեօք, Իզմիրի հայերուն ան-պատասխանատուութիւնը և դէպքի մի-ջոցին իրենց անապարհ և բարեկիրթ ըն-թացքը նկատի չառնուեցաւ, և կամու տեղ արուեցաւ Իզմիրի Հայ-Յոյն յարա-բերութեանց ստանալուց ցրտութիւննե-րուն: Ինչո՞վ Իզմիրի հայերու զլխուն կը գոռան սահմակիչ սպառնալիքներ և ան-հեթեթ հետեւութիւններ:

Մենք այնպէս կը խորհնք թէ այս բողոքագրը մեր պատուական ազգակից Տ. Գ. Պուլկարի կեղծ ստորագրութիւնը կրած և կամ սխալ հասցէի ուղղուած է, որովհետև իր հանրածանօթ հայրենասի-րութիւնը, և նշանաւոր փաստաբանի համարաւին չէին կրնար ներել որ ազգային արժանապատուութիւնը խորտակող զը-րոյն, և իրաւաբանութիւնը միտող հա-կակատելութիւններ զային օժտելու համե-րաշխութեան գողտքիկ նպատակը: Յոյնը մինչև աւելի հին ազգի և քաղաքութե-ան ուրանի զաւակներ ըլլալով, մենչև աւելի գիտեն զաւելաբարձր մը ձաղ-րանկարներուն արժէքը և հանգամանքը:

Եւ շատ աւելի աղէկ գիտեն թէ ան-հատ մը, նոյն իսկ հեղինակաւոր անձնա-ւորութիւն մը, և ազգի մը ո'ւ է մէկ մասը և դատարարը, չեն կրնար սղգային պայտանական հանգամանքը զգնուել և իր ամբողջ քաւելի:

Այսպէս, Հայ գաւառապետներ մը ծաղրակարգ, իրաւունք չիտար որ յոյ-ները անարգուած զգան զիրենք հայու-թենէն ընդհանրապէս և Իզմիրի հայերէն մասնաւորապէս, որն որ ընդունակութիւ-նը չ'ունի յուշատետք ըլլալու իր իսկ չափազանց այլասերի համարումը:

Այնպէս ալ երկու և քիչ մ'աւելի յոյ-ներու յարձակումը երկու հայու վրայ, մեզի իրաւունք չիտար կարծելու և են-թադրելու թէ այս պատճառով Իզմիրի Հայ և Յոյն յարաբերութիւնները կը խղ-ուին և արհաւիրքներու ծնունդ կուտան: Այս ենթադրութիւնները՝ անարդարանա-լի յոռեղանակութեան մը պիտակները միայն կրնան ըլլալ:

Դէ՛ չըլլար եթէ պահ մը քննենք բո-ղոքագրին կարևոր մի քանի հատուած-ները, թէ՛ Իզմիրի Յոյն համայնքը 200000 բնակիչ կը բաղկանայ որոնց հետ մենք

Հայերս 18000ի մօտ փոքրամասնութիւն մը կազմելով, կ'ապրինք լաւ յարաբերութեան մէջ ։»

Ըսել կ'ուզուի թէ մեր քիչերութիւնը կ'ստիպէ մեզի լաւ ապրելու, և կամ ստրկօրէն հետեւնալու որպէսզի չի մեռնինք, արդեօք եթէ մենք անոնց հաւատարմ և քիչ մ'ալ աւելի ըլլայինք, իրաւունք կ'ունենայինք գէշ յարաբերութիւններով ապրելու և ճշելու գանձք անիրաւօրէն ։

Թէ՛ «գաւաչութիւններու կարևորութիւն չի տրուելու առարկութիւնը ճիշդ չի կրնար ըլլալ լրջօրէն մտածող ուսեալ անձնաւորութեանց համար» ։

Ըսել կ'ուզուի թէ՛ լուրջ, մտածող և ուսեալ անձնաւորութիւններ նկատի առնելու են թէ՛ «բայց ըստ որում կարելի չէ այս ճշմարտութիւնը մէն մի Յոյնի հասկնալ» ։

Կրնանք հաւատալ թէ՛ յանցապարտ երկու յոյները «պատուաւոր դասակարգէն չեն, այլ մէն մի յոյն ուսակուած դասակարգէն» ։ Թէ՛ «գաւաչութիւնները տը նօրէնք և ծաղրանկարին հնդկեակը նախատինք մ'ըրած ըլլալ աւելի մեր ազգին քան յոյն ազգին» ։

Թող Յոյներն ալ այդպէս խորին, ալիստեն մեր ազգին նախատեսելովը անոնք չեն հետաքրքրուիր, թէ մենք կ'ընենք թէ գաւաչութիւնները ազգութիւն չունին, քանի որ անոնք ամենն ալ կը ծաղրեն հաւասարապէս ինչ բերնով որ ալ ըլլայ ։

Թէ «այս պահուս ողջամիտ հայերը մտածելու են խնդիրը ո՛ւր պիտի յանգի» ։

Թէ «իզիբի մէջ առևտրական և սեղանաւորական սպալէզը յոյներու ձեռքը ըլլալով եթէ գործութիւնը չարու նակէ և սաստկանայ անգարմանի հարուածներ պիտի տայ իզմիրի Հայ վաճառականութեան և սեղանաւորութեան» ։ անոնց վարկը փճացնելով, ասկէ զատ ուրիշ ամենամանր ռետեսանքներ ալ առաջ կրնան գալ այս վիճակէն» ։

Յոյները դիւրազգած և դիւրագրգիռ կրնան ըլլալ, բայց երբեք մտքերէն անգամ չեն անցներ ծաղրանկարի մը համար երեւի աշխարհ արարատ տակնուվերայ և բնաշինը ընելի, եթէ յարգանքի պարտականութիւն մ'ունինք անոնց հանդէպ իբրեւ քաղաքակրթ և վաճառական ազգի, իրաւունք ունին յուսալու թէ քաղաքակրթութեան և առևտրական շահացողութեան համար շինող ազգ մը չի գիշանիր բարբարոս արարքներու, և գիտակից է միանգամայն թէ այս երկրին մէջ մենք ալ իրաւունք ունինք իրենց կողքին հաւասարապէս ապրելու, և հաւասարապէս պահանջելու որ մեզմով ալ կազմուած կառավարութիւնը կարողանայ համեմատաբար ապրեցնել զմեզ իրարու հետ ։

Երկու անխել կարապետ ու թօռաբիծ ծեծկուռքին և ծաղրանկարի մը մէջ ներքին չէ բնաւ անոնքիօրէն խոշորացած և մարմնացած տեսնել իզմիրի Հայ և Յոյն

յարաբերութեանց մէջ ցրտութեան ու քաղաքական տեւրենք

Ասիկա արեւելի անշահ ծածոց մ'է որ փաստաբան մը իրան կրնայ դնել իր պաշտպանած փխտանդեալին բերին մէջ ։

ՎԱԶԱՐՇ

Հայկական Խնդիրը

Այսօր կ'աւանտեն թէ Թուրքիոյ ապագան Փոքր-Ասիոյ մէջ է ։ Կուզեն հաւատալ որ Օսմանեան կայսրութիւնը ազատուած, թեթեւեղ ծանր բեռէ մը և մեծածախ և թշնամի եւրոպական նահանգներէ, հեռաւոր Թրիպոլիսէն և բոլորովին հեղինակաւ կողմերէն, թերեւ Ասիոյ մէջ պիտի գտնէ հաստատ կայան մը և յառաջդիմութեան ասպարէզ մը ։

Բայց երկու մեծ հարցեր կան, բոլորովին ասիական, որոնք, ներկայ տագնապին մէջ նշելով հանդերձ, պատճառ մը չունեն վաղը չարթնալու, այնպիսի սաստկութեամբ մը որ յուսահարութիւն պիտի պատճառեն եթէ լրջօրէն միջոցներ ձեռք բանալու և ասոնք ամենէ խառնակ հարցեր են ։ Ասոնք Արաբական և Հայկական խնդիրներն են ։ Այս երկու հին խնդիրներուն, այսօր երրորդ մը կը կցուի, շատ քիչ ծանօթ և բոլորովին նոր, և այդ՝ Անատոլիոյ մէջ Հելլենիզմի ըրած ներկայ անհուն յառաջդիմութիւնն է ։

Վերելի յառաջադիմութիւնը «Թանի» թղթակիցը նախ կ'ընեն Արաբական խնդիրը յետոյ Հայկական եւ ի վերջէ՝ Հելլենականն ։ Ոոս կ'ներկայացնենք Հայկական խնդիրը ։

Պարզօրէն ըսելով հայկական հարցը գիտաւորապէս կ'հազարգէ սահմանափակ նահանգներէն երգրուած, Տիարպէթի, և Վանի, Մուշի Խարբըրդի, առանց խօսելու այդ գիտաւորութիւններուն մասին որոնք կրնան ծագել և պիտի ծագին ներկայի անելով հայոց շատ կարևոր համարմարտութիւններն, Փոքր-Ասիոյ միւս մասերուն մէջ, ինչպէս օրինակի համար Առանայի և Կիլիկիոյ մէջ, հայ տարրը թուական հաւասարութիւն մը կ'ներկայէ թուրք և քրիստոստորին հետ ։ Տիարպէթի, Էրզրումի, Սվազի, Տրապիզոնի, Սասունի, Էնկիւրիի, Գասիէմուշիի, Առանայի նահանգներուն մէջ, Թուրքները թիւով աւելի են, բայց Հայերը և՛ այդ նահանգներուն մէջ շատ բազմաթիւ և կարևոր դիրքեր կ'գրաւեն ։ Պէտք է նկատի առնել այս վերջին նահանգներուն մէջ, յոյն տարրին ունեցած կարևորութիւնը, այնպէս որ շատ մը կէտերու վրայ, մանաւոր կեդրոնին մէջ, քրիստոնեայ բնակչութիւնը, հաւասար է կամ նոյն իսկ աւելի ։ Ինչպէս իրականութեան Բարձր և անկեղծօրէն ըսելով հարստութեան և ազդեցութեան տեսակետներով ։

Կարևորութիւնը, ծանրութիւնը հայկական հարցին ինչ է՝ նախ՝ կրնայ ըլլալ թուրք սահմանազխի վրայ, օտար

միջամտութեան մը պատրուակը ։ Բայց մանաւանդ՝ Թուրքերու մէջ զօրաւոր և գործունեայ տարր մըն է՝ Հայկական ուղղամտութիւնը հանդէպ թուրք տիրապետութեան խախտած և Արեւելոյ շատ ինչատակներ կան ։ Համարի ընթերցան և՛ տեսնենք որոնք հայ հանդարտ տարրը քրիստոնեութեան ինքնին ու շարունակուն ։ Նուեցաւ եթէ ինչպիսի խնդիրն ժամանակ 1903ին, ինչ ինչ յոյսեր կային, և տանայի արհաւիրքները և նոյն ժամանակուն կառավարութեան կուրուքները անդամանելիօրէն խախտեցին զայն ։ Ասկէ զատ յարձակումներն և բռնաբարութիւնները դեռ կ'ստիպեն արևելեան Անատոլիոյ մէջ, ուր կրնայ ըսելի որ քրիստոնէ հարց մըն ալ կայ, որով Թուրքերու համար շատ մը խնդիրներ կան լուծելիք ։

Այսպէս արաբական պլոքը մէկ կողմէ, հայկականը միւս կողմէ Թուրքիոյ գործութիւնը տարբեր միջոցներով կը խրամատեն ։

Միջև ո՛ր աստիճան թուրքերը պիտի յաջողին այդ երկու վտանգներէն խուսափել ։ Յայտնի է որ ներկայ ստիպողական պետքերուն վրայ, բարենորոգումներու փորձ մը կ'ըլլի թուրք ներկայ կառավարութեանէն, Բայց լաւագոյն կ'ստեղծողութիւնները միտ միւսնոյն հարցին պիտի բաղխին, Թուրքիոյ մէջ ապակեդրոնացման անկարելիութիւնը ։

Ապակեդրոնացում, եււստական և վախկան առանձնաշնուած այս բոլորը բնականաբար կարելի է ընել, զօրաւոր կեդրոնական կ'առավարութեան մը հետ ։ Բայց այսպէս չէ Թուրքիոյ համար, ուր դիրքերը յաճախ կ'ընդունին և որ ամեն ջանք «ապակեդրոնացման», ամեն գիշողութիւն, սկիզբէն՝ իբրեւ բարիք մը չնկատուիր, այլ տկարութեան նշան մը, շահագործուելու յարմար ։

Ուրեմն պէտք ընդունել որ անքնադատելի Ասիա մը կազմել անկարելի է, թերեւ քանի իր հայ ընտան նահանգներէ դուրս ինչ կ'լինայ՝ երեք ծովերէ եզրուած թերակղզի մը՝ Տրապիզոնէ Ատանա ։

ՄԱՄՈՒԼ

Անկախ չեղանով օսմ. հաւատարմին հզօրացման պէտքը կը գրէ ։

Մեզի համար ամէնէն մեծաւոր վտանգը ծովեզերքի կողմէն է ։ Մենք աւելն բանէ առաջ այս վտանգին առջև թուած դնելու պէտք ունինք ։

Այսօր ամէն բանէ առաջ և ամէն բանէ վեր նաւի պէտք ունինք ։ Մեր գոյութեան պահպանման առաջին ազդակը մեր հաւատարմը պիտի ըլլայ, Մէկ «Բէշա տիկ» տրէթնօթով գործ չի լինար, Յուստատս մեր մէկ տրէթնօթին դէմ երեք հատ չինել կուտայ կորս, կառավարութեան պէտք է երկու միլիոն ոսկի ևս ճարձ տրէթնօթին թիւը երկուք ընելու համար ։

Հետեւաբար, այսուհետև ծովային հան-

գանակութեան աւելի անձնուէր հոգածութիւն ցոյց տանք ։ Թուրքիա ծովային կառավարութիւն է ։ Թուրքը ծովային ազգ է ։ Բէշաֆները օսմ. դրօշը ծովերէ խորութեան մէջ բարձրացնելու համար, թէ «Համիտիկէ»ներու ալ տրէթնօթներ, պէտք ունին ։

Բէշաֆներ ևս նոյն նիւթին վրայ զըրած է ազգութեամբ անշուշտ «Համիտիկէ» ներկայութեան ։

Մեր հայրենիքին մէկ երրորդին կ'ընտար, կ'ընէ, հաւատարմի պակաս յառաջ եկաւ ։ Ասկէ՛ զատ, այս պակաս վտանգի տակ դրած է նաև Անատոլիոյ և նեղուցներուն յապահովութիւնը որոնք համաշխարհային վաճառականութեան վրայ մեծ ազդեցութիւն ունին ։

Պէտք է ապահով ըլլանք որ, եթէ դաշնակից մէկ հատիկ ծովային տէրութիւն ունենայինք անկարելի էր որ Պալատեան դաշնակցութիւնը մեր կոնակ ըլլեր, եթէ Յուստատս «Ալէքսանդր»ով չապահովէր իր հաւատարմին գերակշռութիւնը չպիտի կրնար մեզի դէմ պայտն ընել ։ Եւ Պալատեան դաշնակցութիւնը ամեն Յուստատսին ոչ մէկ տեսնէ, այս դիրքը պիտի աւելն մեզի դէմ ։

«Հետեւաբար կը հաստատուի, որ ինչ որ գլուխնիս եկաւ, նաւի պակասութեան նշն եկաւ» ։

Անշուշտ կը յանձնարարէ բարեկարգել Թուրք դպրոցները մանաւանդ բարձրագոյն վարժարանները որոնք ընդհանուր առմամբ ողորմելի վիճակի մը մէջ կ'գտնուին, կ'ընէ ։

Ազգութիւն Անտոլիոյ

Ի. Զ. Ի. Բ.

Առաջնորդ Ս. Հայրը, բժիշկներու տուած խորհուրդին համաձայն, օգտօն խոթեան համար երէկ ժամը 11ին առանձին Մէնէմէն մեկնեցաւ, ուր պիտի մնայ մէկ շաբաթի չափ ։

Ուսումն. Խորհուրդը Զորքաբերթի օր իր սովորական նիստը գումարեց ներկայութեամբ Ն. Ներսէսեան, Հ. Նիզամեան, Զ. Գաղաթեան և Զ. Աւետիքեան էֆ. ներու և զբաղեցաւ օրակարգի խնդիրներով ։

Տեստեսական Խորհուրդը Զորքաբերթի երեկոյ իր սովորական նիստը գումարեց ներկայութեամբ Ս. Ի. Բ. Զ. Զ. Զ. Տեսեան և Կ. Տիւրքէն էֆ. ներու ։ Օրակարգի խնդիրներէն զատ զբաղեցաւ պիւտն ճէլ քննութեամբ ։ —Միւսանկաջ Թալի Հայկական մէրիտանէի կից բաղնիքին տալ ջուր երէկ և խոտաւորեցին Ֆէրիտալի պատը միշտ խոտաւ վիճակի մը երթար, կուս ըլլալով և վարձակալներուն արդար ու յաճախակի գանգատներուն տեղի տուած ու նոյն իսկ այդ վարձակալներուն վնաս ալ պատճառած ըլլալու մասին քաղաքապետութեան քանի քան

չին, և ոչ առանց յազմելի, Վիւրմէր ոյ վանդակապատ պատուհանին առջև կեցած էր ։

Մօրվէր ուժեղօրէն մօտեցաւ ։ Կանոնիկոսը հոտ քաշուցաւ, բայց այնպէս որ անցած դարձածէն բան մը կ'կորսնցնէ ։

Մօրվէր հրացանին փողը պատուհանի ցանկին վրայ կոթնցուց ։

Ձախ կողմը հիւզ կամ վեց ազնուական երու խումբ մը կերակրէր ։ Ասոնց առջէն, երեք քալ հետու, կը քալ Գօրիւնի, որ հանդարտօրէն կը խօսի Գիւրմուի հետ, Բիւրի կոմս, երիտասարդ մը նաւարի թագաւորին հետեւողներէն Գիւրմու տը Բիւր մովակալին ձախ կողմը կը գտնուէր ։

Գօրիւնի ուրիշին իր ալ կողմը կը ներկայացնէր վանդակապատ պատուհանին Մօրվէր, այս վայրկեանին, կրօնը ։

Սէն-ժէրմէն-Ղօթուրուայի վանքին մէջ վայրկեան մը զարմացում մը տեղի ունեցաւ Գօրիւնի իր ալ ձեռքը կը շարժէր զէպի պատուհանը, Այս ձեռքը արիւնք տած մը, գնդակը ճկոյտը տարած էր ։

Մարդասպանին, կ'ոռնային աղետաւորականները զէպի Գօրիւնի վրայ խոյանալով ։

«ԳԱՅԻՆՈՒՄ»-Ի ԹԵՄԵՐՈՆԸ

[89]

ՄԻՇԵԼ ԶԷՎԱՌՈ

ԲԱՐՏԱԵԱՆՆԵՐԸ

Սերոն Դիւնալսեդոհիթիւն

ԹԵ՛

ԾՈՒԱԿԱԼ ԳՕԼԻՆԵՅԻ

—Ահ, աւելի լաւ, ըսաւ ծեր Լա Կարտ միթիարական ժպիտով մը ։

Երկու պետերը ձեռք սեղանին և Լա Կարտ գնդապետի սենեակը ինչու թագաւորին պատուելու համար, որուն ուրախութեան աղաղակները կը լսէին ամէն տուած յաղող հարուածին ։

Գօրիւնի, իր թուղթերը ոլորելով, թերեւ տակ տեղաւորեց, և իր ազնուականներուն նշան ընելով, իր կարգին վար իջաւ և Լոււիսէն դուրս ելաւ, ժպիտով մը պատասխանելով յարգալի ողջոյններուն և ձեռքի զուարթ չարժուով մը կամուր։ ջի պահակներուն որոնք իրեն կը պատուէին ։

Մօրվէր, առանց աճապարելու, Սէն-ժէրմէն-Ղօթուրուայի վանքը հասած էր ։

Ծան տուն մը մտաւ որուն գետնայարկի պատուհանները վանդակուած էին, հոն է որ կը բնակէր Վիւրմէր կանոնիկոսը, Բայց երեք օրէ ի վեր, Կանոնիկոսը յայտնապէս տունէն մեկնած էր, ըսելով թէ, Բիւրմուի բնակող ազգականի մը կերթար ։

Ուրեմն տունը անբնակ էր, ամսուան մը համար, Կանոնիկոսը իր սպասարանին արձակուելը տուած էր ։

Մօրվէր փոքրիկ դռնէ մը ներս սողոս կեցաւ որ ներսէն խորհրդաւոր ձեռք մը բացաւ, և քիչ յետոյ ճաշասենեակը հասաւ որ գետնայարկին վրայ կը գտնուէր ։

—Վայրկեանն է, ըսաւ այն ատեն մարդուն որ դռնը բացած և իրեն ընկերացած էր ։

Այս մարդը, Վիւրմէր կանոնիկոսն էր ։ —Դիտեմ, պատասխանեց պարզապէս կանոնիկոսը, եկէք ։

Մօրվէր իր հիւրընկալին հետեւեցաւ, որ երեք սենեակներէ անցուց գինք և վերջապէս բակի մը մէջ մտցուց որ տան ետեւի կողմը կը գտնուէր, Բակը բաւական բարձր պատերով չորպատուած էր, Դռնը մը լուսկից դուրս կ'ըլլէին, Վիւրմէր բացաւ զայն և Մօրվէրի ցոյց տալի ճամբայ մը որ մինչև Սէն գետը կը վեր-

ջանար ։

—Ասկից պիտի փախչիք, ըսաւ ան, Եւ ահա ձեր փախուստին համար ։

Մտով նկատ ձի մը ցոյց տուաւ սանձէն օղակի մը կապուած ։

—Ինչպէս Հանրի տը Կիզն է, ըսաւ կանոնիկոսը, որ այսպէս հօգաց ձեր ապահովութիւնը, Այս ձին իր ախոռներէն է ։ Արահետը պիտի բռնէք, զէպի ձախ պիտի դառնաք, և Սէնի պիտի հետեւիք, Սէն Անթուան դռնէն, պիտի թողուն որ անցնիք, Սուասոն պիտի հասնիք, ինչոյ զէպի ալ դառնալով, Ինչմիջ վրայ պիտի ուղղուիք, հոն պիտի սպասէք ։

—Լաւ, լաւ, ըսաւ Մօրվէր, խորամանկ ժպիտով մը, Իրեք կը հաւատա՞ք փախուստին ստիպողականութեան ։

—Կը հաւատամ թէ գլուխիդ վտանգի մէջ է, ըսաւ անկեղծօրէն կանոնիկոսը ։

Ուրեմն պիտի փախչիմ, ըսաւ Մօրվէր կատարեալապէս որոշած բան մը չընելու ։

Այն ատեն երկուքն ալ ճաշասենեակը զացին, Վիւրմէր անկիւնէ մը լեցուած հրացան մը առաւ և Մօրվէրի ներկայացուց, որ ուղղութեամբ մը քննեց ։

—Կատարեալ, ըսաւ վերջապէս ։

—Ահա, բացաճանչեց այս վայրկեան

անգամներ եղած զբաղումը զիտումները ապագային անցնելուն, և որոշումը որոշեց սոյն կարևոր խնդրոյն համար պէտք է զամ տնօրինութիւնը յանձնել Բաղաժ. Ժողովոյ լուրջ նկատառմանը:

Կ. ՊՈԼԻՍ

Բաղէչէն Օգոստոս 10 թուականով հետեւալ պաշտօնական հետազոտող զրկուած է Պատրիարքարան. «Բարի գիւղէն առեւանգուած Միսաքը և Ոստին գիւղացի Գապարը սպանեցին: Խնդգ գիւղացինքը ստորագրած են»:

— Ռոստոմոյէն Օգոստոս 9 թիւով կը գրեն Պատրիարքարան. — «Մեկ քաղաքէն 20 վարկեան հետոյ՝ Տոնու Տէրէ ըսուած տեղը երբ 12 հայ և 2 իսլամ կիներ ու օրիորդներ արտին մէջ կաշխատէին քիւխա (արածւիզ) հանելու, երեք այլազգէն կուգան յարձակում գործելու, և նախ անվայել հայտնաբերով կըսկին վախճանել, իսլամ երկու կիները՝ չառ կաղային, կը պաղատին որ փնտս մը չի հասնեն «Մեր քոյրերն են ըսելով ու այսպէսով կըզբաղեցնեն այդ քանի մը հոգին: Այս առիթէն օգտուելով Հայ կիներն ու օրիորդները կը հետանան, թէ և կը հալածուին, բայց յետոյ չարագործները կը տապալեն ետ դառնալ և կիները քաղաք կը վերադառնան»:

— Մակարացի գրագէտ Արտաշէն Յարութիւնեանի եղբայրը՝ Վահան էֆ. Ուղղուն Բէօֆրիս մէջ ձերբակալելով Մալ կտրա կը տանին և յետոյ կ'արձակեն: Այս ձերբակալման պատճառը տակաւին յայտնի չէ:

— Յուլիս 3ին քնիկ Ռոստոմոյի ջաղացան Թագուր Մկրտան անուն անձը Տէպէճիք իր ջաղացքին մէջ սպանուած է:

— Մակարայէն Պոլսոյ լրագիրները կիւմանան թէ Հայ ժողովուրդը օրոստօք զաղթելու վրայ է, և ամէն օր անպին շոգեմաւերով թուրք գաղթականներ Ռոստոմոյ կը հասնին և կը զրկուին Մալկարա:

— Ռոստոմոյէն Պատրիարքարան կ'իմացնեն. — «Բաղաժիս վիճակը նոյնն է, միակ ամենէն ցաւալի բանն է Յունաց ընթացքը, ուր որ 5-6 իսլամ հաւաքուած է, հոն երկու յոյն կայ, միայն քուս զրուարտութիւններ ընելու համար Հայոց նը կատարած: Մինչ Հայերը կ'աշխատին իսլամաց և ամէն ազգաց հետ սիրով վարուել և բարի դրացնութիւն ընել, Յոյներն չարտեսն քան գործ ձգած Հայոց նկատմամբ ամէն չարիք կը խորհին. պզտիկ օրինակ մը, նաւամատոյցին մօտերը նախորդ մէկուս ևս վրայ պէյ խանութ մը ունենէր, որ 20 տարիէ ի վեր Հայոց մը վարձու տուած էր, այս անգամ գուրս նետելով յոյն մը վարձու կուտայ: Յոյնը խանութը մաքրած ժամանակ խնդ մը թնդիթի կը գտնէ, որոնք Պոլկարի ժամանակ ամէն խանութ կը գտնուէին, այսինքն կառավարութեան անպէտ թղթեր, և Հայոց չարիք մը ըլլալու համար կը տանի, կը յանձնէ քոյիս-քովիսէրին, տը-

ղիքները անմիջապէս կը ձերբակալեն, ու կը բանտարկեն: Յունաց այս քսութեան առաջըր առնելու մէկ միջոց խորհիւնիդ կը խնդրենք, եթէ կարելի է իրենց պատրիարքին միջոցաւ, ապա թէ ոչ հետեւանք ըլլալով»:

— Դարձեալ Պատրիարքարան հասած պաշտօնագրէ մը կիւմացի թէ՛ Մակարայէն Պետական Բնէիչ Յանձնաժողովը մեկնած է Պատերազմական Ատեանը, որուն յանձնաժողովը ներկայացուցած է իր տեղեկագիրը. և որովհետեւ այդ Ատեանին վիճիւններ խիստ և անդառնալի են, Հայ ժողովուրդը սարսափի մէջ մնացած է 10 հայ բանտարկեալներուն համար, որոնց զէմ աննպաստ տեղեկագիր մը տուած է վերոյիշեալ Յանձնաժողովը ներդնելով զանազան սաղաքներէ, իրեն թէ ատենք թուրքի սպաններ, թուրք կիներու պատիւը արատաւորի են և ինչ, և ինչ. Ատոր փոխարէն Հայերու զէմ գործածած այնքան չարիքներու համար՝ Դաւտապարտիկ նկատուած են միայն երեք թուրքերը»:

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՒՐԱԽՈՒԹՅՆԷՆ. — Բաղաժիս թուգի վաճառականներէն ազգակից Պ. Արամ Համարձուսեան, առջի օր քարափը գրտնուելով՝ պատահմամբ անկէ անցնող քաղաքիս Հաֆիզ Ալիին կը հայցունէ թէ հասած մարտանաւը ո՞րն էր: Հաֆիզ Ալի կը փութայ պատասխանել թէ «Համարիկն» է. ասոր վրայ Պ. Համարձուսեան ուրախութեան կը հանէ 5 օսմ. կուտայ աւար որ իր կարգին Օսմ. նաւատորմին հաճանակիլ յանձնախուսքին կը յանձնէ: Թուրք թերթերը մեր ազնիւ ազգակցին այս արարքը զրուստել չեն դադրիր:

«ՀԱՄԱՐԻԿ» յանձնաւին և անոր դիւցազն հրամանատարին շուրջ համակրական ցոյցներ կը շարունակուին քաղաքիս մէջ: Այսպէս նախընթաց գիշեր, քաղաքիս «Թուրք Օնազը» կուսակցութեան անդամները Մովսիսի Բնէիւթիւն «Մուսա-վար» շրջանում մարտանաւ ելան և նըռերիցին Բնէիւթիւն երկու իւղանկար, որոց մէկը կը ներկայացնէր Բնէիւթիւն իսկ միւսը «Համարիկն», յաջող կերպով նմանցուած Այս ժամուն նաւահանգիստի նաւավարները իրենց լուսազարդուած մակույկներով «Համարիկն»ին մօտենալով՝ ցոյցեր ըրին անոր հրամանատարին և նաւագնորդին ի պատիւ:

Նոյն օրը ի մէջ այլոց այցելեցին Բնէիւթիւն իշմիր բանակին ընդհ. Հրամանատարի փոխանորդ ձեմիլ փաշա, Սվազի գործառնիկ հրամանատար Սալիմ փաշա և տեղւոյս սպայակոյտի պետ գնդապետ Բեազիմ պէյ:

Ներքին գաւառներէն իրարու ետեւ հետադիւրներ կը հասնին, որոցմով հետագործները իրենց ուրախութիւնը կը յայտնեն «Համարիկն»ին ողջ առողջ այստեղ ժամանելուն համար:

անցաւ:

Այն ատեն կանոնիկոսը արագօրէն մատնել իջաւ վերնադռնակ մը բացաւ, իր վրայի մը մէջ մտաւ, երկար նըբանցք մը ու անցաւ, և քարէ սանդուխտ մը վեր ելելով, Սէն-Ժէրմէն-Օքարուայի աւաղատունը հասաւ ուր քանի մը քահանայներ հաւաքուած էին:

Այս քահանայներուն մէջ, իսկոյն ձանչցաւ Սօրպէն տը Սէնթ—Պուա եպիսկոպոսը—որուն նշան մը ըրաւ:

Այն ատեն եպիսկոպոսը ձեռքերը երկինք բարձրացուց և ամենքն ալ եկեղեցի մտան, խորանին առջև ձուկի գալով և «Չքեզ Աստուած»ը սկսան երգել:

Վանքին մէջ, սոսկալի խառնակ տեսարան մը կանցնէր: Հիւսիս աղանակաւ ները պատուհանին վրայ յարձակեցան. բայց ցողերը հաստատ էին, այն ատեն մինչ ոմանք կաշխատէին դուռը խորտակել, ուրիշները, սուրը ձեռքին, Գոյնիւնի շրջապատեցին, որպէս զի նոր յարձակումի մը զէմ պաշտպանեն:

— Թագաւորին իմացուցէք, ըսաւ հանդարտօրէն Գոյնիւնի:

Ազնուականներէն մին, պարոն տը Բօն վագելով զէպի Լուվրը խոյացաւ, լուռ և թշնամի խուսժարուն մէջէն անցնելով:

Վերադարձում՝ սեպտ. 1 (Եւրոպ.) — Արձանագրութիւնք՝ սեպտ. 1-3. — Սկիզբ կանոնաւոր դաստիարակութեան՝ սեպտ. 4ին:

Դասարանաց թիւը կը բարձրանայ 5էն 6ի 2. դասարանին գրգռիթաց կը կազմուի նաեւ է. կարգը, առեւտրական ուսմանց մասնաւոր ծրագրով:

Խնամօք կ'ուսուցուին լեզուներ (հայերէն, թրքերէն, ֆրանսերէն՝ տիրողի հանգամանքով, անլիթէն ու յունարէն), առեւտր. ուսումներ (թուաբան, տոմար. և թղթակց.), ինչպէս նաեւ կրօն և բարոյագիտութիւն, պատմութիւն և աշխարհագրութիւն, գիտութիւն նաեւ մարզանք:

Մրազի գործադրութիւնը յանձնուած է իրենց պաշտօնի գիտակից ու ձեռնհաս ուսուցիչներու:

Մասնաւոր ուշադրութիւն դարձուած է աշակերտաց ֆիզիքական առողջութեանը, տոնային ու քաղաքացիական դաստիարակութեանը, բարոյական կրթութեան և ուսուցման. զարգացմանը:

Գիշերօթիկի մէջ կը տիրեն ընտանեկան բուրժուաւոր խնամք և հանգստութեան պայմաններ:

* Կուսակալ Նազըմ փաշա իր առջի օրուան այցելութեան Բնէիւթիւն հարցուց թէ, Պոլիս՝ Կառավարութիւնը լուր ունի իր իշմիր ժամանելէն և թէ ինք թշնամութիւնները դադրած ըլլալը գիտնալով է որ կարմիր Մովսէն հոս նաւարկած է, Բնէիւթիւն պատասխանեց թէ ինք պատերազմական վիճակ ենթադրելով պատրաստութիւն տեսած ու ձապայ ելած է, և թէ իր ժամանումը Պոլիս իմացուցած է հոս խարսխելէն անմիջապէս վերջ:

ՆԱԽԸՆԹԱՅ օր ծաղիկ հիւանդութեան մեռաւ Այ. Եօրկի թաղը 4 ամսու էջ երկիւր մը:

ՆԵՐՔԻՆ, գործոց նախարարութիւնը ներկայ 10 ամսաթիւ հետադուր կուսակցութեան զեկուցած է, որ նահանգիս մէջ հաստատուել ամէն մէկ գաղթական պարտաւոր է մինչև Սեպտեմբեր 10 յանձնել տեղական իշխանութեանց մանրակրկիտ տեղեկագիրը իր ծննդավայրին, պալլաններէն կրած վնասին ևն. ի մասին, Այս տեղեկագիրները կուսակալութեանս միջոցաւ պիտի մատուցուին ներքին գործոց նախարարութեան:

ՉՈՐԵՔՆԵՐԻՆ Կէսօրէ վերջ ժամը մէկի ատենները թուրք Սէնտիքայի թիւ 1 խանին մէջ յանկարծ մեռաւ հոն աշխատող բանտրներէն մէկը: Մնացեալ գործաւորները կարծելով որ խնդիրը քուրալի շուրջ կը դառնար, անպարանքով խանէն դուրս թափեցան, անոր հաւանական փակումէն վախնալով:

Այս պատճառաւ յարուցուած աղմուկը այն աստիճան մեծ էր, որ պահ մը ընդհատուեցաւ քաղաքի հանրակարգը. ունեւեր զոցուեցան:

Բարեբախտաբար քիչ վերջը հասնող բռնիները քննելով մեծեալը հաւաստեցին, թէ քուրալէ բռնուած չէ ան այլ սրտի կաթուած է:

ՆԱԶԱՆԳԱՅԻՆ Ժողովին որոշումով, բաժնեկր ժամուկներու տէրերը պարտաւոր են սակէ վերջը իւրաքանչիւր ճնշուած բաժնեկր հակին վրայ գործարանին մարգան գնել: Այս միջոցը ձեռք առնը ուսած է երկան հանելու համար այն կարգ մը շահագէտները որոնք կը թրքեն բամպակը և այսպէսով անոր արժէքը կը կոտորեն:

ՆԱԽԸՆԹԱՅ առաւօտ Համարիկ փողոցին ոստիկանական պահակախօցին մօտ գետինը պառկած գտնուեցաւ թուրք մը որ դանակի եօթը հարուած կը կրէր իր մարմնին չգանազան մասերուն վրայ: Խիտ հարցաքննութիւններէ վերջ ճշգրտեցաւ թէ ատիկա կը կոչուէր Ալի Ուսնա և արեւ. սովի հացագործ և սպան. նուած է իր ազգականներէն 19 տարու Մուսթաֆային որ փութին մէջ կ'աշխատէր: Մարդասպանը ձերբակալուելով խոստովանեցաւ իր արարքը, վրայ բերելով թէ պատիւի վերաբերեալ պատճառներով զիմաց էր այս մարդասպանութեան:

Աշակերտաց թուոյն անմամբը՝ վարժարան կ'ընդարձակուի փոխադրուելով երկու նոր շէնքերու մէջ ընդարձակ, օգասուն և առողջապահիկ պայմաններով օժտուած, մին՝ Յերեկօթիկի միւսը՝ Գիշերօթիկի յատուկ: Առ այժմ վարձուած է Միսթարեան Հարց վանատան կից շէնքը (նախապէս դարձանաւորն Տօքթ. Սպարթարի), միւսի մասին տեղեկութիւնք յառաջիկային:

Պոյաճեան վարժարանը այլևս ծանօթ է ամէնուն. սկզբնական դժուարին շրջանին մէջ իսկ անիկա գտաւ համակրական տաք վերաբերում, որու դրական ազդեցոյցն է անշուշտ աշակերտաց թուոյն երեք տարուան մէջ 120ի բարձրանալը: Առաջիկայի մասին կը գործնական քաջութիւն ըսելով թէ միջոցներ ձեռք առած ենք զամէնքը կրկնապէս գոհ ձգելու համար:

Տեղեկութեանց համար զիմեւ գրով կիւլ Մահէ թիւ 60: Անձնական զիմեւներ կընդունուին Գլ. Ել. և Շք. օրերը, ժամը 9-11 Կ. Ա.:

Իշմիր 27 Յուլիս Հիմնադիր-Տնօրէն 8-6 Թ. ՊԵՏԱԶԵԱՆ

ԲՈԼԵՐԱ. — Վերջին 24 ժամուան 8 նոր զէպք պատահած է: Բռնուողներէն երկուքը Մանիսայէն եկած են: Միւսները պատահած էն Բէմէր Ալթըն Պէր. լէր փողոց, 2 Գարանթինա, Մալաթիէ, Գարաթաշ, Ճասուլա:

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

15 Օգոստոս «Թակէպաթ» Յունաստանի ի նպաստ յողումը մը հրատարակելով՝ կը պահառակէ Աւստրիոյ հեղինակաւորութիւնը:

— Աւստրիական Կառավարութիւնը, ի զիմաց Աւստրո-Հունգարիոյ պաշտօն տուած է զնպակետ Ֆիլիքի, մասնակցիլ էնու-Միսթա սահմանագիծը ճշգրտ միջազայի յանձնաժողովին:

— Իտալական Կառավարութիւնը, հետեւելով Աւստրո-Հունգարիոյ օրինակին, ինքն ալ իր պատուիրակը պիտի ընտրէ վերէն յանձնաժողովին համար:

— Թալէադ պէյ Էտիրնէէն Պոլիս վերադառնալով՝ Վեհ. Կայսեր կողմէ ունկըղրութեան արժանացած է:

Ներքին գործոց նախարարին մեկնումէ վերջը Սուլթանը ընդունած է նոյնպէս վարչապետ Հալիմ փաշան:

— Կոստ Բալլափիլիին ևս. դեսպան Աւստրո-Հունգարիոյ, Վեհ. Կայսեր ներկայացած է:

— Պատ. Ատեանին որոշումով Պոլիս հրատարակուող «Բրոսուս» թերթը խափանուած է:

— Ռուսիոյ կայսրը Սէվասթապոլի մէջ քիչ մնալէ վերջ, իր Եօթով Սալթա մեկնած է պաշտպանուած Սև ծովու ողուս հաստորմիդէն, որ այս առթիւ Սէվասթապոլ կեդրոնացած էր:

— Աթէնական հետադրի մը համեմատ, մայր թագուհի Օլիան ողուսական «Ուրալից» մարտանաւով Թրիէս ուղեւորած է անկէ Վիէննա անցնելու համար:

ՀԵՌԱԳԻՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ, 15 Օգոստոս. — Նախարարաց խորհուրդը իր այսօրուան նիստին մէջ որոշեց որ Սև ծովու մէջ բանտարկուած յոյն առեւտրական նաւերը առանց զլուսկ պարգեւու չեղուցներէն անցնին: ՆՈՅՆ. — Սօֆիայէն կը ծանուցանեն թէ տեղւոյն Ֆրոնտայի և Գերմանիոյ դեսպանները պալկար նախարարութեան զեկուցած են թէ իրենց տէրութիւնները ի տիրէի խղրոյն մէջ միւս տէրութեանց պիտի հետեւին:

ՆՈՅՆ. — Թուրք-պալկար բանակացութիւնները կը շարունակուին պալկար պատուիրակները հաշտութեան կնքումին համար սա երեք առաջարկները ըրած են:

1. Մուսթաֆա փաշան իրենց թողուլը 2. Նոր սահմանը Պալկարիոյ ուղաձին պէս զծիլ 3. Իսպրահ և Սամթիկէ կղզիները Պալկարիոյ թողուլը:

ՆՈՅՆ. — Բ. Դուռը պատուիրակներուն առաջին առաջարկներն ընդունած է և երրորդը մերժած:

NATIONAL UNION SOCIETY LTD

ՈՐՈՒ ԳՈՐԾԸ ՓՈԽԱՆՑՈՒԱԾ ՈՒ ԵՐԱՇԽԱՌՈՐՈՒԱԾ Է

PHOENIX ASSURANCE COMPANY LTD

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ԼՕՆՏՕՆԻ ՄԷՋ 1782 ԻՆ

Ընկերությունն ընդհանուր պատկանություն

սրահում, Գոյքերը կեն. աշխի է քան

Վճարած է միևնույն աշխարհի վստահությունը համար աշխի քան

Այս հասկանալիոր ընկերությունը կ'ապահովագրե հրդեհի դեմ շենքեր, ապրանք, կարասի, գործարաններ, կեն. նպատակաւոր պայմաններով:

Անգլ. Ռուսի

15,000,000

88,000,000

ԾՈՎԱՅԻՆ ՃԻՒՂ

LIVERPOOL 11 DALE ST

PHOENIX OF LONDON

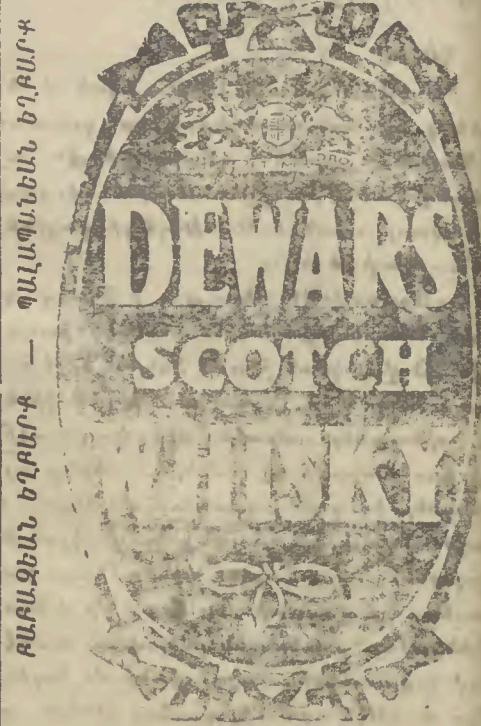
Այս ընկերությունը կ'ապահովագրե նշանակաւոր ապրանքներ, ընդդէմ ծովային արկածներու:

Լիազոր ներկայացուցիչ Իզմիրի

Լ. ԵՒ Լ. ՎԱՐՊԵՏԵԱՆ

ԲԱՍՏԱԺ ՆԱԶԱՐԷԹ ՊԱՐԲԵՏԱՆ 33, 35, 37

ԱՅՍ ՊԱՏՈՒԱԿԱՆ ՈՒՒՍՔԻՆ
Կը գտնուի հետեւեալ վաճառատներէն
մէջ.

ՀԱՅ ՀԱՅԹ ԵՒՆ. ԵՒՆ.

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՏԵՍԱԿ ՏԵՍԱԿ ԼԱՄՊԵՐՈՒ ՆԻՔՈԼԱՌՍ ՎԱՄՎԱՔԻՏՈՒ

Ի Զ Մ Ի Ր — Սփռնդի փերխանէին մէջ

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ Եւրոպական լաւագոյն գործարաններու քարիւղի ամիսն սուր կատարելագործեալ Մոլիբդեններ:

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ քարիւղի հասարակ Լամպեր, Բորդադիք Տէրօղիդներ, ինչպէս նաեւ պատի Պրակներ, վերջին նորածեղութիւն:

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ օդային կազի Լամպեր, Լապտերներ ամեն տեսակ, ու 200 - 300 մոմի լոյս տալիս Սփռնդի Լամպերներ, զիւտ 1913

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ օդային կազի և քարիւղի Կըմբեր որ Երկր, ինչպէս նաեւ տեսակ տեսակ Ափսոսներ (մեր մաքսապատ):

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ, Եւրոպական Բելաւոր Լամպերներ գրպանի և շէնքերու համար:

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ Այլաւոր կամ օդային կազով վառուող Սփռնդիներ:

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ, Կերպուր եփուր քարիւղի Օհաւներ (Բէլաւոր կամ Օհաւներ կոչուած), իրենց լրացուցիչ մասերով և Ֆլաշերէ գրութեամբ պատրուցներով:

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ Գոյ տեղ կամ բաց օդի մէջ վառուող քարիւղի Լուսաւոր - Լամպեր, Պոմպիզ կամ առանց Պոմպիզ: Գիւն՝ 3 1/2 Օտմ. Ոսկի և աւելի, մասնավարի գրութեամբ:

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ Աւելիք մեծաքանակ և փոքր քանակ ու Լիւս, Բելաւոր, Պոմպիզ և իւր. կոչուած Լամպերու յատուկ սրահներէ Ափսոսներ ու Կըմբեր: Կը ծախուին նաեւ օդային կազի երկաթէ և կապարէ խողովակներ ու ելեկտրական զանգակներու հաստատութեան համար ամեն տեսակ նիւթեր:

Հարսանեկան եւ այլ հանդիսներու համար վարձու աւելեւ

ՄԻՆԵՔ Երբեք գնում մը, սուանց անգամ մը իմ վաճառատունս այցելելու:

35 - 24

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Արտոնեալ Վեճ. Կայսեր 1911 Մարտ 20 Թուական հրամանագրով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

ԲԵՐԵՐՍՈՒՐԿԻ ՄԱՍՆԱԽՈՐ ՇԵՆՔԻՆ ՄԷՋ

Անթրոպոլիզ վճարուած Ընկերութեան գրանցումը Եր. 13,000,000

Երաշխաւորութեան գումար » 231,840,000

Ապահովագր. վճարուած վնասուց հասցում եւ դրոշմ » 774,867,000

1911ին գանձուած թոյլ եւ տոկոս » 124,086,000

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ՆԻՍ ՆՊԱՏԱՌ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ

Կ'ապահովագրե հրդեհի ու փոխադրութեան վտանգներու դէմ:

Կ'ապահովագրե կեանքի վրայ և ամէն տեսակ արկածներու դէմ:

Կ'ապահովագրե երկաթուղիի և շոգեմուտի արկածներու դէմ:

Կ'ապահովագրե ապակիներու կոտորելուն դէմ:

Ամէն տեսակ տեղեկութեան համար դիմել՝ Ընդհանուր գործակալութեան

ՄՈՐԱԲԵԱՆ ԵՒ ԳՈՒԶԻՆՈՐՈԼՈ Բաւաւ Երաւունք—ԻՉՄԻՐ

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

ՌՈՅԱԼ ԷՔՉԵՆՃ

ՀՐԴԵՂԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնաւ 1700ին Լոնտոն

Գոյ ընկերութեան

Ա. Ո. 5,000,000

Վճարեալ Ապահովագրեաներու

» 42,000,000

ՀՐԴԵՂԻ ՃԻՒՂ.— Ընկերութիւնը կ'ապահովագրե հրդեհի դէմ և ամեն կը

կալուածք, կարասիք, ապարանք, նպաստաւոր պայմաններով:

ԳԻՆԵՔԻ ՃԻՒՂ.— Ընկերութիւնը նպաստաւոր պայմաններով կ'ապահովագրե

ծովային կեանքի տեղեկութեան վրայ: Պատն ապահովագրութիւնը, Ընկերութեան

ապահովագրութիւնն են: Աւելի մանրամասնութեան համար գրեմ:

Կ. Ռ. ՈՍԿԱՆԵԱՆԻ

Ֆինիչ պատուիրակ

Ս. ՈՒԹՅՈԼ ԵՒ ԸՆԴ

Ընդ. Գործակալ

ԼԵ ՔՐՈՎԵՆՍ ՌԵՒՆԻ

(LES PROVENCES REUNIS)

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Առաջնակարգ կեանքի ապահովագրական այս ընկերութիւնը շատ նպաստաւոր դիւրամատչելի պայմաններով կ'ընդունի կեանքի ապահովագրութիւններ, ճախորդին տալով ամեն տեսակ ապահովութիւն և դիւրութիւն:

Կ'ընդ. մրցիլ աշխարհիս ամեն տեսակ կեանքի առաջնակարգ ապահովագրական ընկերութեանց հետ:

Աւելի մանրամասնութեան համար պէտք դիմել Իզմիրի և չընկալից Գործակալ:

ՍԱՄԱԿ ԿԻԼՊԵՆԿԵԱՆԻ

Բաւաւ նապարէր Թիւ

ESTABLISHED 1782

PHOENIX ASSURANCE COMPANY LTD OF LONDON

Գործադրութիւն և պահեստի գրամ Ա.

Ո. 4,500,000 Գործեան հասցի Ա. Ո. 1,500,000:

«ՅԷՆԻՔ» 122 տարիէ ի վեր հի.

Պատմութեան հրդեհի ապահովագրութեան ան քն.

կերութիւն մ'է և ցարկ հասցի և առան

քան 27,000,000 Ա. Ո. և ուր համար:

«ՅԷՆԻՔ» կ'ապահովագրե հրդեհի

դէմ շենք, կարասիք և ապարանք յոյժ նպաստաւոր

պայմաններով, Գրեմ և

Լիազոր Ընդ. Գործակալ. Իզմիրի

Գաւառաց

F. BLACKLER

ՍՐՕՄԱԼԻՔՍ

ՏՕՔԵՐ ՍԱՅՔՍ ՔԱՐԼՈՒ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ 98 Փ

այն բոլոր հիւանդութեանց համար որոնք Ստամբուլի և աղբիւն

րու կը վերաբերին, չոյն իսկ ԵՃ

30 տարիէ ի վեր աննշմէ տա

նաւորներ ըլլան: Մարտոգլութիւնը

կը դիւրացնէ, ախորժակը կը

բանայ և յանձնարարուած Եւրոպայի

և Ամերիկայի բժշկներէն առողջացնելով

ստամոքսի խիթեր, փսխումներ, աղոց և չափա

հասներու փորձարութիւն, ստամոքսի

ընդհանուր, Ծծում, չղայնութիւն և անմարտոգլութիւն:

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ բոլոր զեղարանները:

= 5 Ֆր. ՇԵՂ =

Կեդրոնացողի

ՏՕՐԷՆՍ ՄԱՐԿՈՒՆԱՔՕ

—(Տրոփաս)—

ԱՐԱՐ ԽԱՆ - ԻՉՄԻՐ

ՍՏԱՄՈՔՍ ԵՒ ԱՂԻՔԵՐԸ